

RIKSANTIKVAREN

Kopi til arkiv - orig. hos Middelhølen?

SAKSBEHANDLER
rådgiver Lyder Marstrander

INNVALGSTELEFON
22 94 04 70

TELEFAX
22 94 04 04

DERES REF.

DERES DATO

VÅR REF.
96/908-2
Ark.

VÅR DATO

Universitetet i Oslo/IAKN
Frederiks gt. 2
0162 Oslo

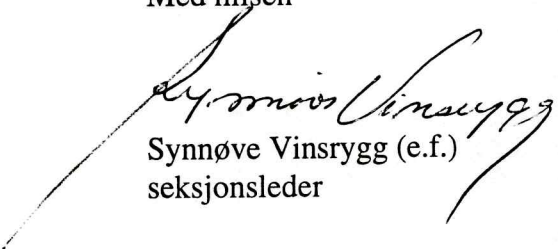
21 MAI 1996

INST. FOR ARKEOLOGI KUNSTHISTORIE OG NUMISMATIKK Universitetet i Oslo	
Saksb.: JHL	Kopi: 24 MAI 1996
Ark.: 0612	
Saksnr.: 94/2708	Dok. nr.: 002

STORØYA, HOLE, BUSKERUD. ARKEOLOGISK UNDERSØKELSE 1994.
RAPPORT.

Det vises til diverse telefonsamtaler. Vedlagt oversendes kopi av rapport fra utgravningen i 1994. I egen post oversendes kopi av tegningene. Alt originalmateriale ligger i Riksantikvarens arkiv. Funnene er allerede overlevert.

Med hilsen

Synnøve Vinsrygg (e.f.)
seksjonsleder

Lyder Marstrander

Vedlegg: Rapport

96/908-1

Vedlegg 1 / Tilhører
Sak: 94/2708-2

Udgravningsrapport for
udgravningen på
Storøya gård,
Storøya, Hole kommune, Buskerud
12.07. - 21.07. 1994

Foretaget under daglig ledelse af
Turi Thomsen.

Storöyane-gård
1:50 000

65 66 67 68 69 70 73 74

55

Storøya, Hole kommune, Buskerud 12.07. - 21.07. 1994

Indhold:

Målesystem og metode	s. 2
Sammenfatning	s. 5
Fremtidige undersøgelser	s. 7
Oversigtsplan, 1:750	s.10
Feltliste	s.11
Feltbeskrivelser	s.12
Fundliste	s.28
Fotoliste, sort/hvid	s.29
Fotoliste, farvedias.	s.33
Tegningsliste	s.36
Stort fremkaldte sort/hvid-fotos	
Kontaktkopier	
Sort/hvid-negativer	
Farvediaspositiver	

Målesystem og metode:

Både undersøgelsen i 1993 og i 1994 må karakteriseres som forskningsundersøgelser, udført med henblik på at afklare spørgsmål vedrørende opførelsestidspunkt, udstrækning, bygningsmassens struktur o.s.v.

Til hver af undersøgelserne var der afsat 2 hele udgravningsuger.

Ved 1994-undersøgelsen deltog undertegnede som daglig udgravningsleder og ansvarlig, udgravningsassistent studerende, Jens Rosenqvist, frivillig medhjælp Grethe Seim og to polske feriegæster.

Målesystemet følger det kompasrette målesystem, med y voksende mod nord og x voksende mod øst, der er udlagt ved opmålingen af gårdens bygninger i 1988 af Ola Storsletten. Alle kotemål er omregnet til koter over havet (o.h.), ligeledes overført fra 1988-opmålingen.

Felternes placering ved 1994-undersøgelsen er valgt på grundlag af en oversigtplan fra bygningsopmålingen fra 1988 og på grundlag af udgravnings-tegninger og en mundtlig gennemgang af 1993-undersøgelsen. Desuden har oplysninger givet af ejeren, Kjeld Nørgaard, været af betydning for undersøgelsen.

Systemet for udgravnings-registreringen er en direkte fortsættelse af 1993-undersøgelsen. Derfor begynder registreringen i nærværende undersøgelse med M.

Storøya, Hole kommune, Buskerud 12.07. - 21.07. 1994

Hensigten med felt M's placering har været at belyse, hvorvidt den registrerede murflugt fra felt J(93) kunne spores frem til det nordøstre hjørne af kælderen under "langebygningen".

Felt N's placering er delvist bestemt af, at der ikke fremkom afklarende forhold i felt M. Desuden var det af stor betydning at afklare, om den registrerede murflugt skulle tolkes som en samtidig spærremur imellem de middelalderlige kældre.

Felt P skulle afgøre, om der kunne findes spor efter en tilsvarende spærremur/ringmur fra kældrens nordvestre hjørne.

Felt Q's placering op ad kældermuren under hovedbygningen, er bestemt af et ønske om at kunne sammenligne murforløbet i felt J(93) og felt N, med kældermurens opbygning og niveau.

På toppens sydside blev felt R placeret ud fra ønsket om at lede efter en eventuel fortsættelse af det registrerede murforløb i felt D(93) og om muligt at vurdere, hvorvidt der tidligere har været bygninger helt ud til det eksisterende vestligste stabbur.

Felt S er placeret for dels at finde fortsættelsen af den registrerede stenkonstruktion i felt A og dels for, om muligt, at afgøre om der kan have eksisteret en ringmur ud fra sydøsthjørnet af kælderen under "gamlehuset".

Felternes placering har overordnet haft til formål at belyse bebyggelsens udstrækning og sammenhæng, men den afsatte tid til undersøgelsen har været så kort, at der reelt kun er tale om stikprøve-felter, der i heldigste fald har kunne føje fornemmelser til den generelt uafklarede situation.

Storøya, Hole kommune, Buskerud 12.07. - 21.07. 1994

Der blev ikke i 1994-undersøgelsen anvendt maskinkraft; men de to polske drenge arbejdede med spader og hakker, med en maskinlignende energi, der af og til i et ubemærket øjeblik var lige ved at give "grå hår" på hovedet af undertegnede.

Samtlige felter er fotoregistreret, opmålt og plantegnet. Hvor lagforholdene tolkedes at indeholde væsentlige stratigrafiske oplysninger er der ligeledes foretaget en opmåling af den mest beskrivende profil.

Kulturlagene har i vid udstrækning været udsat for stikprøve-soldning eller totalsoldning, hvor det fandtes særlig vigtigt, og hvor det arbejdskraftmæssigt var muligt.

Grenaa, 01.03.96

Cand. mag. Turi Thomsen

Sammenfatning:

Anlægget befinder sig på en sydvest-nordøst-orienteret langstrakt bakketop på den sydvestligste del af Storøen i Tyrifjorden.

Udgravningen er en fortsættelse af en forsknings-/ undersøgelsesudgravning fra sommeren 1993 i et eksisterende, fredet, gårdsanlæg med bygninger fra 17-1800-tallet, hvori der indgår bevarede, middelalderlige kældre og andre bebyggelsesspor.

Udgravningsfelterne fra både dette års udgravning og undersøgelsen fra 1993 koncentrerer sig i to områder på gårdstomten; henholdsvis på den nordvestlige del af toppen, vest for den eksisterende hovedbygning, og på den sydøstlige del af toppen, øst og vest for den tidligere hovedbygning, kaldet "gamlehuset".

I felterne i nord fremkom der kraftigt murværk, **N7** og **N8**, der muligvis repræsenterer en bygning, der mere eller mindre har udfyldt pladsen imellem de to bygninger, hvorfra der endnu eksisterer to kældre. Det tolkes på grundlag af et meget begrænset fundmateriale, at murværket er samtidigt med, muligvis noget yngre end, de to kældre. Murens nedrivning skal muligvis dateres til efter middelalderen. Dateringerne må tages med store forbehold, da fundmaterialet var meget spinkelt, og fordi der desuden ikke har været lejlighed til at gennemgå fundmaterialet efter udgravningens afslutning.

I felterne mod syd er bebyggelsessporene mindre bastante, og mindre entydige. Stensamlingerne **R3** og **S4** vurderes som værende relativt spinkle fundamenter, formodentlig stensyld for bygninger af træ. Fundmaterialet peger på en eftermiddelalderlig datering.

På sydsiden af R3 fandtes spor efter et gulvlag af kalk, hvilket der også blev det på sydsiden af murværket i felt D(93).

I området nord for S4 fandtes brændt ler og forkullede marksten, S2 og S6, der må stamme fra et ildstedsfundament. Dette ildsted, i form af trækul og sten med brandspor, blev der også fundet spor af i den sydlige del af felt A.

Murflugten i felt R, stemmer overens med den registrerede murflugt i felt A og D, men ligger ikke helt på en ret linie. Der er formodentlig tale om den nordre afgrænsning af sammenbyggede bygninger fra lidt forskellige bygningsfaser. Husene på "linien" er kommet til lidt efter lidt og har formodentlig på et tidspunkt dannet et sammenhængende bygningsforløb, formodentlig af træhuse.

Murflugten til fundament S4, der i vest støder op til kældermuren under "gamlehuset", et stykke fra sydøsthjørnet, må repræsentere den søndre afgrænsning af en bygning på dette sted.

Der blev i 1994-undersøgelsen ikke fundet ret mange formsten eller almindelige bygningssten i tegl, sådan som der blev det i 1993-undersøgelsens felt D's nordøstre del.

Der må således konkluderes, at der heller ikke ved nærværende undersøgelse er fundet bygningsspor, disse teglstenselementer med sikkerhed kan have indgået i.

De steder, hvor der i lagene er fundet teglstensfragmenter, må generelt tolkes som værende i påførte fyldlag/-udjævningslag, og formodentlig er dette fyldmateriale ikke flyttet langt, men hvorfra det stammer er endnu ikke godtgjort.

Fremtidige undersøgelser:

Se tilhørende oversigtsplan med forslag til fremtidige udgravningsfelter.

Feltenes udstrækning på oversigtsplanen er blot markeringer, der ikke skal opfattes som værende målfaste. Deres endelige udformning, antal og placering vil i realiteten være afhængigt af de resultater, der opnåes i det enkelte felt.

På grundlag af de udførte undersøgelser skal jeg her fremsætte nogle ideer til, hvor det kunne være ønskeligt at sætte ind med eventuelle fremtidige undersøgelser.

Det vil være ønskværdigt med en fortsat udlægning af mindre stikprøvefelter i kanten af det formodede bebyggede område. Da der ikke er kendskab til, hvor og hvornår bebyggelsen koncentrerer sig, vil en sådan udlægning af felter naturligvis have et vist præg af tilfældighed.

Felterne 1-3 skal ses som et udtryk for et ønske om yderligere afklaring af resultaterne:

- 1; findes der bebyggelse/murværk i umiddelbar forlængelse af kældrens nordvestligste hjørne.
- 2; findes der et gammelt vejforløb op ad den stejle nordside, der evt. kan indikere om bygningssporene imellem de middelalderlige kældre kan stamme fra f.eks. en portbygning e.l.
Hvilken udformning og udstrækning har bygningen haft.
- 3; er det muligt at finde en søndre afgrænsning på bebyggelsen.

Felterne 4-6 skal ses som et ønske om at afsøge afgrænsningen af bebyggelsen mod nordøst. Felt 5 må tænkes placeret ude i det eksisterende haveanlæg (udenfor plantegningen), hvor toppen får et mere brat fald.

Felterne 7 og 8 er tænkt som forslag til en undersøgelse af den forhøjning, der nævnes i ældre beskrivelser med forskellige fortolkninger. Der mangler imidlertid helt en afklaring af, hvorvidt der overhovedet er spor efter middelalderligt murværk gemt i forhøjningen.

Felterne 9-12 er rene kontrolfelter, hvis formål er at afsløre, om der har eksisteret bebyggelse og andre anlæg på det åbne område centalt på toppen.

Der kunne naturligvis udlægges betragtninger for placeringen af andre og flere felter, dette er kun tænkt som et ideoplæg.

Den nuværende ejer har på et tidspunkt ytret ønske om at få åbnet det nordvendte, tilmurede vindue i kælderen under "langebygningen", for bedre at kunne gøre anvendelse af kælderrummet. I forhold til dette ønske kan man sige, at der kunne være en vis interesse i at lægge et udgravningsfelt ud for dette sted; det kunne gøres ud fra ønsket om at undersøge kulturlagsforholdene på nordsiden af kælderen.

Ligeledes kunne et felt på dette sted gøre det muligt at se murværkets yderside mod nord og vinduets ydre udformning med henblik på en sammenligning med tilsvarende forhold ved kælderen under hovedbygningen.

Ud over disse betragtninger, taler muligheden for en forbedret luftcirkulation og dermed en forbedret mulighed for affugtning af kælderrummet for en genåbning af vinduet.

Det ville dog være helt ideelt, hvis der samtidigt kunne etableres en bygning over eller en anden form for inddækning af kælderen, der følger dennes udstrækning, og ikke som nu, hvor en stor del af kælderen kun dækkes af et støbt betonlag under overflademulden.

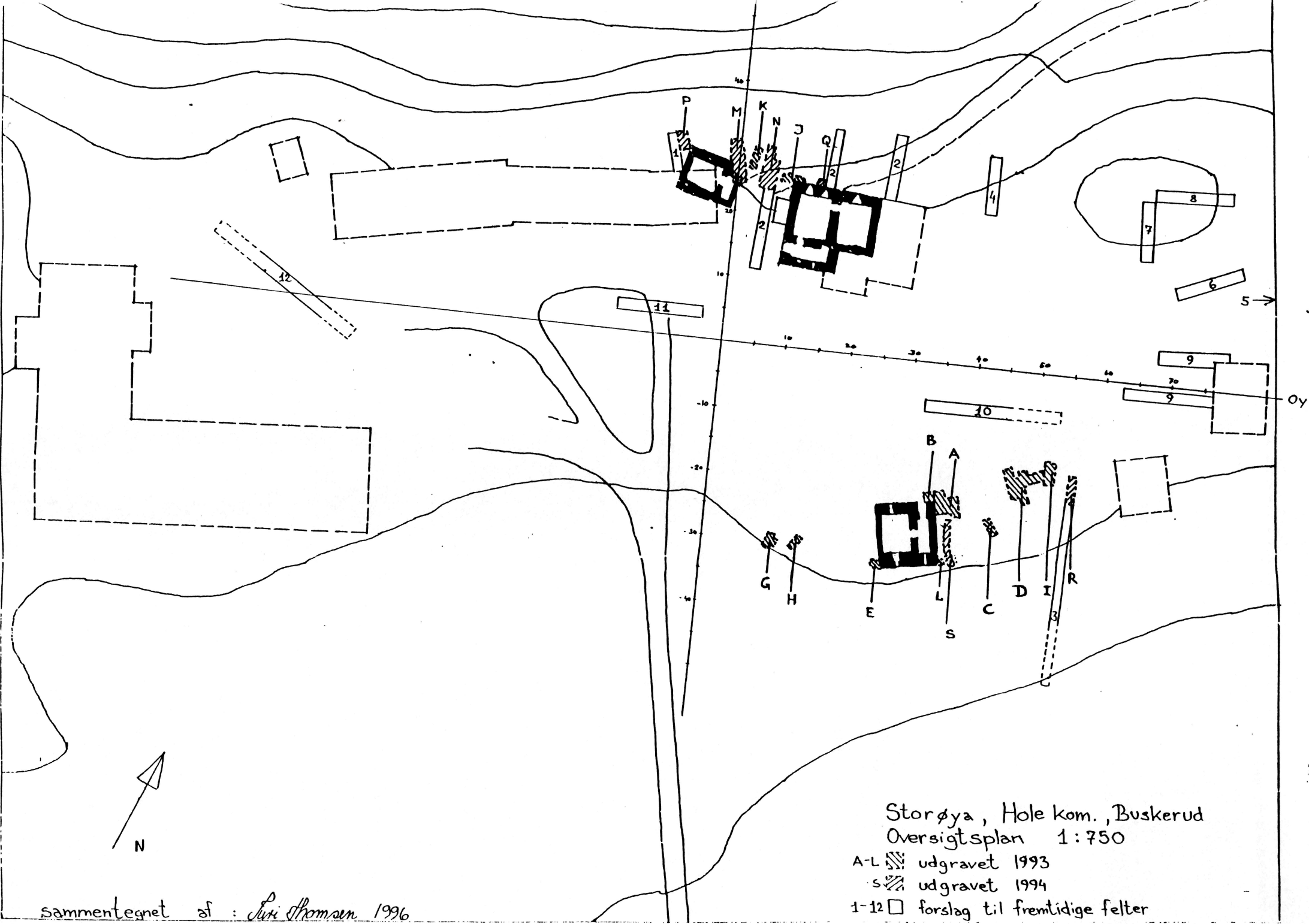
Ligeledes ville kælderen have gavn af en forbedret adgangsmulighed.

Storøya, Hole kommune, Buskerud 12.07. - 21.07. 1994

I forbindelse med en fortsat undersøgelsesaktivitet i området, ville der formodentlig også kunne opnåes interessante oplysninger ved mere detaljerede undersøgelser af kældrenes murværk, med afhugning af puds m.m., sammenligninger med f.eks. bispesædet i Hamar o.s.v. samt ved stikprøveundersøgelser i kældrenes gulvlag.

I forhold til et mere overordnet kendskab til øens middelalderlige topografi, med f.eks. kendskab til udskibningssted, vejforbindelse og oplagringsplads, ville det naturligvis være overordentligt interessant med en gennemgang af kystlinien og med en generel rekognoscering af øen.

Storøya, Hole kom., Buskerud
 Oversigtsplan 1:750

A-L udgravet 1993

S udgravet 1994

1-12 forslag til fremtidige felter

sammen tegnet af : Siri Stromsen 1996

Storøya, Hole kommune, Buskerud 12.07. - 21.07. 1994

Felt liste: (se oversigtsplan)

- Felt M   Øst for "Langebygningen", og nord for 1993-udgravningens felt L.
- Felt N   Øst for felt M, og nord for og delvist sammenfaldende med 1993-udgravningens felt K.
- Felt P   Vest for felt M og nord for "Langebygningen"'s østligste del.
- Felt Q   Øst for felt N, op ad "Hovedbygningen"'s nordside.
- Felt R   Vest for det lille stabur, og øst for 1993-udgravningens felt I.
- Felt S   Øst for "Gamlehuset", og syd for 1993-udgravningens felt A.

Se oversigtsplanen over felternes placering.

Feltbeskrivelser:

Felt M:

Tegning: 1
Foto: farvedias. 1; 17, 18
sort/hvid 1; 2

Felt M er ca. 1,65 x 4,80 m og blev gravet til en dybde af ca. 10-15 cm til 15-20 cm, dybest i den nordre ende.

Feltet havde i den sydligste del et stenfyldt fyldskifte, M2, under den ca. 10 cm tykke overflademuld M1.

Under M2 og videre nord på i feltet strakte lag M3 sig, et støbt lag beton. Betonlaget skræner kraftigt mod nord-nordøst og stopper brat omtrent 1 m før feltets nordre afslutning.

Lagbeskrivelse:

- M1 Overfladejord, hovedsageligt muldjord opblandet med mange småsten, små teglstumper, mørtelstykker og moderne glasskår, fajance og enkelte dyreknogler.
- M2 Småsten, hånd-til hovedstore sten med lidt muld og teglstumper imellem. Fundnr. 2.
- M3 Støbt beton, massivt, glat og ensartet.

Storøya, Hole kommune, Buskerud 12.07. - 21.07. 1994

Tolkning:

Lagene M2 og M3 må tolkes som en del af en nyoverdækning af kælderen og kældernedgangen delvist under "langebygningen", formodentlig udført en gang i 1920'erne (i.flg. ejeren K.Nørgård); der registreredes således ingen ældre kulturlag i feltet.

I beton-overdækningens nordkant registreredes dog en sandstensblok, der skal nævnes, fordi dens placering ligger på linie med et ydre murforløb registreret dels i felt N, dels i felt J (1993). De registrerede forhold i feltet svarer helt til resultatet fra felt K, udgrav. 1993.

Felt N:

Tegning: 2, 4, 5 og 7

Foto: farvedias. 1; 19-25, 27-28, 31-35
2; 2-4, 9
sort/hvid 1; 3-4, 8-13
2; 1-8, 14-16
3; 4-6

Felt N er ca. 1,80 x 4,90 m, der blev gravet til meget varierende dybde i feltet, sydligst i feltet til en dybde af ca. 1,20 m, midterst i feltet til en dybde af ca. 0,25-0,30 m, og nordligst i feltet blev der gravet til en dybde af ca. 1,60-1,80 m.

Overfladejorden, N1, er samme lag som M1.

Under lag N1 findes lag N2 et koncentreret lag af marksten og brudsten med lidt muld, mørtel og teglstumper imellem. Koncentrationen af sten har en øst-vestgående orientering.

På nordsiden af stenkongcentrationen N2 var under laget, lag N3, et løst muldlag med en del brudstenstykker, mørtelsmuld og teglstumper.

I toppen af lag N3 fandtes lag N9, en lomme af koncentreret, fed, grov kalkmørtel.

Under lag N3, tæt op ad fundamentet, fandtes lag N4, et mørkere, løst muldlag med enkelte småsten men næsten uden tegl og mørtel, kun lidt smuld.

I toppen af lag N4, fandtes lag N5, en lomme af mere mørtelopblandet muld.

Under lag N4, kom lag N10, et mørkt, løst muldlag med ganske lidt tegl- og mørtelsmuld samt småsten. Bunden af lag N10 blev ikke fundet, der blev kun gravet til det kunne godtgøres, at den formodentlig nederste sten i muren/fundament N7 lå i dette lag.

Lag N10 går tilsyneladende ind under N7.

Under lag N2, fandtes det egentlige øst-vest-gående murværk/fundament, N7.

N7 er hovedsagelig opbygget af tilhuggede sandstensblokke (stenheller) af størrelsen ca. 20 x 30 x 40 cm til 30 x 40 x 50 cm lagt med kalkmørtel, lag N9, imellem. Der kan muligvis være tale om, at muren er bygget op som en kassemur med veltilhuggede sandstensblokke i yderfladerne mod syd og nord samt diverse brokker og småsten lagt med kalkmørtel i midten.

Murværket er bevaret i ca. 1,5 m's højde.

Syd for N2 fandtes, under lag N1, lag N6, et meget stenholdigt og teglbrokkeholdigt lag med muld og lidt mørtel imellem. Koncentrationen af mørtel var størst ind mod N2/N7.

Omtrent i midten af feltet syd for N7 fremkom nord-sydgående murværk, N8.

N8 er opbygget af aflange, ca. 20 x 30 x 60 cm, tilhuggede sandstensblokke med mørtel imellem. N8 støder vinkelret op til N7. Murværket blev ikke undersøgt til bunden men blev registreret bevaret i en højde af ca. 1 m. Murværket fortsætter mod syd ind i sydprofilen. Murværket havde tydeligvis blankmur mod øst (regelmæssig og glat) og klart bagside mod vest (ujævn); formodentlig er der tale om en kraftig kassemur eller en kældermur, der har bagside mod terrænet.

Selve udgravningen af felte syd for N7 og vest for N8 er således formodentlig foregået i selve den stærkt nedbrudte murkerne/i murværkets

bagside. På grund af tidsbegrænsningen på undersøgelsen og af hensyn til bevaringsforholdene samt af hensyn til kommende undersøgelser blev der ikke rensset op på østsiden af N8, hvorfor der da heller ikke er nogen afklaring af, hvorledes det rum, der må være tale om, er et decideret inderrum, om der var spor efter gulv, i hvilket niveau et eventuelt gulv befandt sig o.s.v.

Lagbeskrivelse:

- N1 Overfladejord, vækstlag, samme som M1.
- N2 Lag hovedsageligt bestående af hånd- til hovedstore sten med muld, mørtel- og teglstumper imellem. Fundnr. 1.
- N3 Brun, løs, sand- og mørtelblandet muld med mange små- og håndstore sten samt tegl- og mørtelstumper. Fundnr. 3.
- N4 Mørk, løs muld med småsten, næsten uden tegl og mørtel, kun en anelse mørtelsmuld. Fundnr. 4.
- N5 Muld opblandet med meget grågult mørtel.
- N6 Som lag N3. Fundnr. 5.
- N7 Øst-vestgående fundament/murværk.
- N8 Nord-sydgående fundament/murværk.
- N9 Hvidgul, fed, grov kalkmørtel imellem stenene i N7 og lidt ud i toppen af N8.
- N10 Mørk, løs muld med lidt tegl- og mørtelsmuld samt småsten. Fundnr. 12.

Tolkning:

Laget N2 tolkes som den nedbrudte øverste del af fundament N7. Lagene N3 og N6 formodes at være opfylningslag med et stort indhold af materiale fra nedbrydningen af murværket N7 og N8.

Lag N4, der skræner mod nord, hvor terrænet falder brat, formodes at være et tidligere overfladelag tilkommet/påfyldt imens murværket endnu stod synligt fremme. Det store indhold af kalkmørtel i lag N5 skønnes at stamme fra en nedbrydningsfase af N7, det samme gælder for den del af mørtellaget N9, der befinder sig udenfor det egentlige murværk. Laget N10 går tilsyneladende ind under en stor marksten (mere end 70 cm lang og 30-35 cm høj) i bunden af murværket N7, det tolkes som et ældre kulturlag/fyldlag på stedet.

Det kan godt undre, at N7 tilsyneladende ikke på dette sted er funderet på undergrund - denne, d.v.s. grundfjeldet, når ellers helt op til nuværende overflade ved hovedbygningens nordvesthjørne og er synlig flere steder i nærheden, bl.a. også inde i hovedbygningens to kældre.

Det øst-vestgående murværk N7 har en placering og en orientering, der svarer til en linie trukket imellem den sandstensblok registreret i felt M og nordvesthjørnet af kælderen under hovedbygningen.

Fra foregående års (1993) udgravning, felt J, er murflugten erkendt helt ind til hjørnet af hovedbygningen.

Mødet imellem det meget kraftige og velbevarede murværk N7 og det nord-sydgående murværk/fundament N8, åbner for den tolkning, at vi her har at gøre med en ældre bygning på stedet, ikke blot, som først antaget, en spærremur opført imellem to daværende bygninger, som kældrene er de resterende repræsentanter for.

Storøya, Hole kommune, Buskerud 12.07. - 21.07. 1994

Der er muligvis tale om en bygning, der mere eller mindre helt har udfyldt pladsen på stedet. N7's murtykkelse svarer til kældernordmurens murtykkelse under hovedbygningen. Det var ikke muligt umiddelbart at nå frem til en datering af murværket på grundlag af det meget spinkle fundmateriale og den, i skrivende stund, manglende adgang til materialet. Det er især fundnumrene 3, 4, 5 og 12, der er væsentlige. Så vidt det på nuværende tidspunkt erindres, blev der ikke fundet genstande, keramik e.l. der umiddelbart kunne være ældre end den senere del af middelalderen.

Felt P:

Tegning: 3

Foto: Feltet er ikke fotograferet p.g.a. feltets ringe udbytte og besværlige fotograferingsforhold. Tidsbegrænsningen og at 6x6-kameraet ikke var funktionsdygtigt i 3-4 dage (maglende batteri) har desuden haft indflydelse på denne disposition.

Felt P måler ca. 1,15 x 2,00 m. Der blev gravet til en dybde af ca. 80-90 cm.

I feltet registreredes kun to lag; overfladelaget P1, der bestod af næsten ren muldjord med enkelte teglstensbrokker og håndstore sten, og lag P2 i den sydlige del af feltet, et kompakt betonlag, der må repræsentere den samme betonkappe over kælderen, der netop kun ligger delvist under "langebygningen".

Fundnr. 6 - hovedsagelig skår af yngre dato, fajance o.l.

Felt Q:

Tegning: 6
Foto: farvedias. 1; 29-30
sort/hvid 2; 9-10

Felt Q måler ca. 0,86 x 0,90 m. Felte blev gravet til grundfjeld i en dybde af ca. 80 cm. Feltet er placeret op ad den kældermur under hovedbygningen, der har yderside mod nord, for at få et sammenligningsgrundlag for den tilsvarende murflugt i felt N.

Eneste observerede fyldlag i feltet var lag Q1, et blandingslag af overflademuld, småsten, tegl-og mørtelsmuld, større brudstykker af sandsten og munketegl. I laget desuden en del dyreknogleaffald.

Der gravedes til grundfjeld.

Fundnr. 7.

Tolkning:

Hovedbygningens kældermur fremstod uden puds under eksisterende overfladeniveau. Den fremtræder tydeligt som blankmur, og det må altså formodes, at der er tale om en ydermur, der har stået fremme ved bygningens opførelsestid. Det middelalderlige overfladeniveau har mere eller mindre gået ud i et med grundfjellet her, hvor terrænet falder brat mod nord, og bygningen har været placeret helt ud til dette bratte fald.

Med et sådant lavere overfladeniveau i middelalderen er det teknisk set ikke helt korrekt at kalde de hvælvede rum under hovedbygningen for kældre; da kældre må defineres i forhold til, hvorvidt de ved deres opførelsestidspunkt er gravet ned - at deres oprindelige gulvniveau ved opførelsen har været placeret under samtidig overfladeniveau.

Ydermurfladen på hovedbygningens kældermur og murværket N7 kunne ikke umiddelbart ved den begrænsede blottede flade siges at være opbygget identisk, men begge flader er opført af sandstensblokke med kalkmørtel imellem - stenene anvendt til N7 er nok generelt af lidt større dimensioner. Daterende fund i fyldlaget - ?.....Fundnr. 7 er fra dette lag, Q1.

Felt R:

Tegning: 8
Foto: farvedias. 2; 11-15,
3; 4-5
sort/hvid 2; 11,13
3; 1,3

Felt R måler ca. 0,80 x 3,90 m, og blev gravet til en dybde af ca. 25-40 cm.

Lag R1 er overflade/vækstmuldlaget, der indeholder mange munkestensbrokker og mørtelstumper.

Under overfladelaget fandtes lag R2, et 2-3 cm tykt, kompakt kalklag og som nordlig afgrænsning af dette lag en øst-vestorienteret stensamling R3.

Under lag R2 erkendtes lag R4, et muldlag med indslag af lidt trækul og mørtelsmuld.

Lagbeskrivelse:

- R1 Mørk, porøst muldlag opblandet med mange munkestensbrokker, enkelte formstensfragmenter, mørtelstumper og mørtelsmuld. Laget var ca. 10-25 cm tykt. Fundnr. 8 og 15.
- R2 Grågult kompakt kalklag med et lille indhold af småsten. Laget var ca. 2-3 cm tykt. Fundnr. 11.
- R3 Hovedstore og enkelte større marksten samt sandstensblokke af lignende størrelse pakket i en fordybning i en øst-vestgående sprække/for-
dybning i fjeldet. Stensamlingen har en bredde på ca. 0,70 m og bevaret i en højde af ca. 0,30-0,40 m.

Storøya, Hole kommune, Buskerud 12.07. - 21.07. 1994

R4 Mørkegråt, ensartet muldlag iblandet lidt
mørtelsmuld og lidt trækul. Fundnr. 14 og 15.

Tolkning:

Stensamlingen R3 tolkes som et øst-vestgående fundament udlagt direkte på et passende sted på fjeldet. Formodentlig er der tale om en stensyld (så relativ spinkel) til et træhus. Stensylden repræsenterer husets nordre afgrænsning, og det kompakte kalklag tolkes som et gulvlag udlagt ovenpå et ældre jordgulv lag R4. Terrænet skræner jævnt mod syd, hvor overfladelaget R1 bliver tykkere. Det må formodes, at den søndre afgrænsning på huset, befinder sig ved kanten af bakketoppen, hvor denne mod syd får et lidt større fald.

Der var meget få fund fra feltet, og disse har ikke været tilstrækkeligt belyst eller været til min rådighed ved bedømmelsen af bygningssporenes alder.

Der er dog en vis fornemmelse af, at det yngste, registrerede anlæg, må være yngre end 1500-tallet.

Felt S:

Tegning: 9 og 10
Foto: farvedias. 3; 6-23
sort/hvid 2; 11,
3; 7-16,
4; 1-16

Feltet måler ca. 0,90 x 7,10 m, der blev gravet til en dybde af ca. 35-40 cm i den midterste og nordligste del af feltet og til en dybde af ca. 90-110 cm i den sydligste del af feltet.

Overfladelaget/vækstmuldlaget S1 var meget brokkeholdigt og indeholdt desuden en del håndstore marksten. Under lag S1 kom i den nordlige del af feltet lag S2, et rødbrændt og sodfarvet lag sandblandet ler med S6 under bestående af ildskørnede håndstore sten i en kompakt flade.

Delvist ind over og syd for lag S2 fandtes lag S3, et løst småstensholdigt muldlag. Lag S3 afgrænses i syd af et øst-vestgående fundament S4. Syd for S4 fandtes lag S5 - mørk, løs muld med småsten og lidt mørtelsmuld.

Lagbeskrivelse:

- S1 Overflademuld, med et stort indhold af munkestensbrokker og håndstore marksten. Fundnr. 9.
- S2 Kraftigt, kompakt lerlag, rødbrændt og med steder farvet af sod kraftigt. Indeholder enkelte teglstensbrokker og håndstore sten. Fundnr. 10.
- S3 Løst muldlag med mange småsten.

Storøya, Hole kommune, Buskerud 12.07. - 21.07. 1994

- S4 Øst-vestgående fundament bestående af hovedstore og større marksten og sandstensblokke uden bindmiddel imellem, dog er der muligvis anvendt ler i bunden af fundamentet. Stenene er lagt direkte på grundfjeldet, bygget op hvor fjeldet har et kraftigere fald mod syd og støtter sig nærmest op ad fjeldsiden. Fundamentet er ca. 1-1,20 m bredt og bevaret i en højde af ca. 0,50-0,60 m.
- S5 Mørk, løs muld, med småsten og lidt mørtelsmuld. Fundnr. 13.
- S6 Stensamling bestående af hånd- til hovedstore marksten og enkelte større ca. 30 x 40 x 30 cm relativt flade sten. Stenene er alle ildskørnede og sodfarvede. Stensamlingen er erkendt i felte i en bredde af ca. 2-2,5 m.

Tolkning:

Laget S2 og stensamlingen S6 tolkes som sporene efter et ildsted. Det relativt store fald i terrænet mod syd, der tidligere har været endnu større, må formodes at være afgørende for, at de tilhørende gulvlag mod syd er forsvundet. Ildstedet må tilhøre den bygning, der afgrænses i syd af fundament S4. Den nordre afgrænsning fandtes ikke i feltet, men de fundamentsspor der fandtes ved udgr. 1993 i felt A, taler meget for at skulle tolkes som bygningens nordre afgrænsning. Der bliver da tale om et hus på ca. 8 m's bredde/længde, formodentlig en træbygning på stensyld, der har været bygget sammen med "Gamlehuset", eller et tidligere på stedet over den middelalderlige kælder.

Laget S3 tolkes som et ujævningslag, mere eller mindre påført, fra den periode efter bygningens nedbrydning, hvor området har været bærhave/køkkenhave. I den periode har bygningens fundament i syd fungeret som have"mur", der tildels har hindret muldjorden i at skride ud, ned over bakken.

Lag S5 må ligeledes være tilkommet i denne periode.

Fundene i S1, fundnr. 9, bestod bl.a. af skår af 1700-tals keramik og mange kridtpipefragmenter, og det øvrige fundmateriale fra feltet kunne ikke uden en nøjere undersøgelse dateres, dette har der som allerede nævnt ikke været mulighed for i skrivende stund.

Storøya, Hole kommune, Buskerud 12.07. - 21.07. 1994

Fundliste:

Fund nr.	Lag	Registrering
1	N2	Diverse løsfund fra laget;
2	M2	både tegl- og mørtelstumper 3 eks. af ordinære munke- teglsten, alle omtrent halve.
3	N3	Diverse fund (de fleste af yngre dato). Der er gennem- ført soldning af laget.
4	N4	Diverse fund.
5	N6	Diverse fund.
6	P1	Diverse fund.
7	Q1	Diverse fund.
8	R1	Diverse fund.
9	S1	Diverse fund.
10	S2	Diverse fund.
11	R2	Diverse fund.
12	N10	Soldningsfund.
13	S5	Soldningsfund.
14	R4	Soldningsfund.
15	R1/R4	Løsfund, opsamling.

Storøya, Hole kommune, Buskerud 12.07. - 21.07. 1994

Fotoliste, sort/hvid:

Film 1:

nr.	Motiv	Fra retning
1	Felt M, oversigtsbillede med M2 i forgrunden. Delvist mislykket p.g.a. at filmen ikke er spolet langt nok frem.	S
2	Felt M, oversigtshillede med M3 og M2.	N
3	Felt N, oversigtsbillede med N2.	S
4	Felt N, oversigtsbillede med N2.	N
5, 7	Udgået. Mislykket.	
8-10	Felt N, oversigtsbillede med N7 og N8. Efter udvidelse af feltet.	N
11,13	Detalje af N7.	Ø

Fotoliste, sort/hvid:

Film 2:

nr.	Motiv	Fra retning
1	Detalje af N8. Delvist mislykket p.g.a. at filmen ikke er spolet langt nok frem.	Ø
2, 3	Detalje af N8.	S
4, 5	Oversigt af N8 og N7.	S
7, 8	Detalje af N8.	Ø
9,10	Felt Q, oversigtsbillede.	N
11	Felt S, oversigtsbillede.	N
13	Felt R, oversigtsbillede med R3.	N
14-16	Detalje af N7, mur-yderflugt.	N

Storøya, Hole kommune, Buskerud 12.07. - 21.07. 1994

Fotoliste, sort/hvid:

Film 3:

nr.	Motiv	Fra retning
1, 3	Felt R, oversigtsbillede med grundfjeld, R3, R2 og R1.	N
4- 6	Detalje af N7 med den store marksten i bunden.	N
7, 9	Felt S, oversigtsbillede med S2, S3 og svagt S4 i baggrunden.	N
10,11	Sydligste del af felt S med S5 og S4.	S
12	Sydligste del af felt S. Delvist mislykket p.g.a. sol og skygge.	V
13	Nordligste del af felt S. Delvist mislykket p.g.a. sol og skygge.	V
15,16	Felt S, oversigtsbillede med S6, S2, S3 og svagt S4 i baggrunden.	N

Storøya, Hole kommune, Buskerud 12.07. - 21.07. 1994

Fotoliste, sort/hvid:

Film 4:

nr.	Motiv	Fra retning
1	Felt S, oversigtsbillede med grundfjeld, S4, S3, S2 og S6. Delvist mislykket p.g.a. at filmen er spolet for lidt frem.	S
2, 3	Detalje af S6. Nordligst i feltet, I.	Ø
4, 5	Detalje af S2. II.	Ø
7, 8	Detalje af S3. III.	Ø
9,10	Detalje af S3 og S4. IV.	Ø
11,13	Detalje af S4 og grundfjeld. V.	Ø
14	Vestprofilen i felt S, nordligste del. I.	Ø
15	Vestprofilen i felt S, midterste del. II.	Ø
16	Vestprofilen i felt S, sydligste del. III.	Ø

Fotoliste, farvedias.:

Film 1:

nr.	Motiv	Fra retning
16	Felt M, arbejdsmotiv. De to polske arbejdsdrengene og norske udgravningsassistent Jens Rosenqvist.	S
17	Felt M, oversigtsbillede. Det stenfyldte lag M2 i forgrunden, betonlaget M3 i baggrunden.	S
18	Felt M, oversigtsbillede Betonlaget M3's bratte afslutning i forgrunden.	N
19	Felt N, oversigtsbillede, før ud- videlsen mod øst.	S
20	Felt N, oversigtsbillede, før ud- videlsen mod øst.	N
21	Felt N, oversigtsbillede, efter udvidelsen. N8 midt i forgrunden, N7 på tværs i baggrunden.	S
22	Detalje af N8.	Ø
23	Detalje af N7.	Ø
24	Detalje af N7.	N
25	Felt N, oversigtsbillede, N7 og N8	N
26	Udgået. Andet motiv.	
27	Detalje af N8, østsiden.	Ø
28	Detalje af N8, vestsiden.	V
29,30	Felt Q og mur-yderflugt af "hovedbyg- ningen"'s kælder.	N
31-34	Detalje af N7, yderflugten mod nord.	N
35	Detalje af mødet imellem N7 og N8.	Ø
36	Detalje af R3 med grundfjeld i for- grunden.	N
E	Udgået - kunne ikke være på filmen.	

Storøya, Hole kommune, Buskerud 12.07. - 21.07. 1994

Fotoliste, farvedias:

Film 2: (stort format)

nr.	Motiv	Fra retning
1	Udgået. Filmen ikke kørt langt nok frem.	
2- 4	Detalje af N7, yderflugten mod nord.	N
5- 8	Udgået. Mislykket.	
9	Detalje af NB, for mørkt.	Ø
10	Udgået. Mislykket.	
11,13	Felt R, oversigtsbillede med grundfjeld og R3.	N
14,15	Detalje af grundfjeldet i felt R.	N
16	"Gamle Huset".	N

Fotoliste, farvedias:

Film 3:

nr.	Motiv	Fra retning
4, 5	Felt R, oversigtsbillede med grundfjeld, R3, R1 og R2.	N
6, 7	Detalje af S5 og S4.	S
8, 9	Felt S, oversigtsbillede med S2, S3 S4.	N
10	Nordligste del af felt S med S2 og S3. Delvist mislykket p.g.a. sol og skygge.	V
11	Sydligste del af felt S med S4 og S5. Stort set mislykket p.g.a. sol og skygge.	V
12,13	Felt S, oversigtsbillede med S4, S3, S2 og S6.	S
14,15	Felt S, oversigtsbillede med S6, S2, S3 og S4.	N
16	Detalje af S4 på grundfjeld.	Ø
17	Detalje af S6.	Ø
18	Vestprofilen i felt S, længst mod nord, I.	Ø
19	Vestprofilen i felt S, II.	Ø
20	Vestprofilen i felt S, III.	Ø
21	Vestprofilen i felt S, IV.	Ø
22	Vestprofilen i felt S, V.	Ø
23	Vestprofilen i felt S, længst mod syd, VI.	Ø

Storøya, Hole kommune, Buskerud 12.07. - 21.07. 1994

Tegningsliste:

nr.	Felt	Type	Målestok
1	M	plan	1:20
2	N	plan	1:20
3	P	plan	1:20
4	N	østprofil	1:20
5	N	vestprofil	1:20
6	Q	plan	1:20
7	N	opstalt	1:20
8	R	plan	1:20
9	S	plan	1:20
10	S	vestprofil	1:20
11		oversigtsplan, nordlige del	1:50
12		oversigtsplan, sydlige del	1:50

Storøya, Hole, Buskerud 1994
s/h film 1:2
Felt M

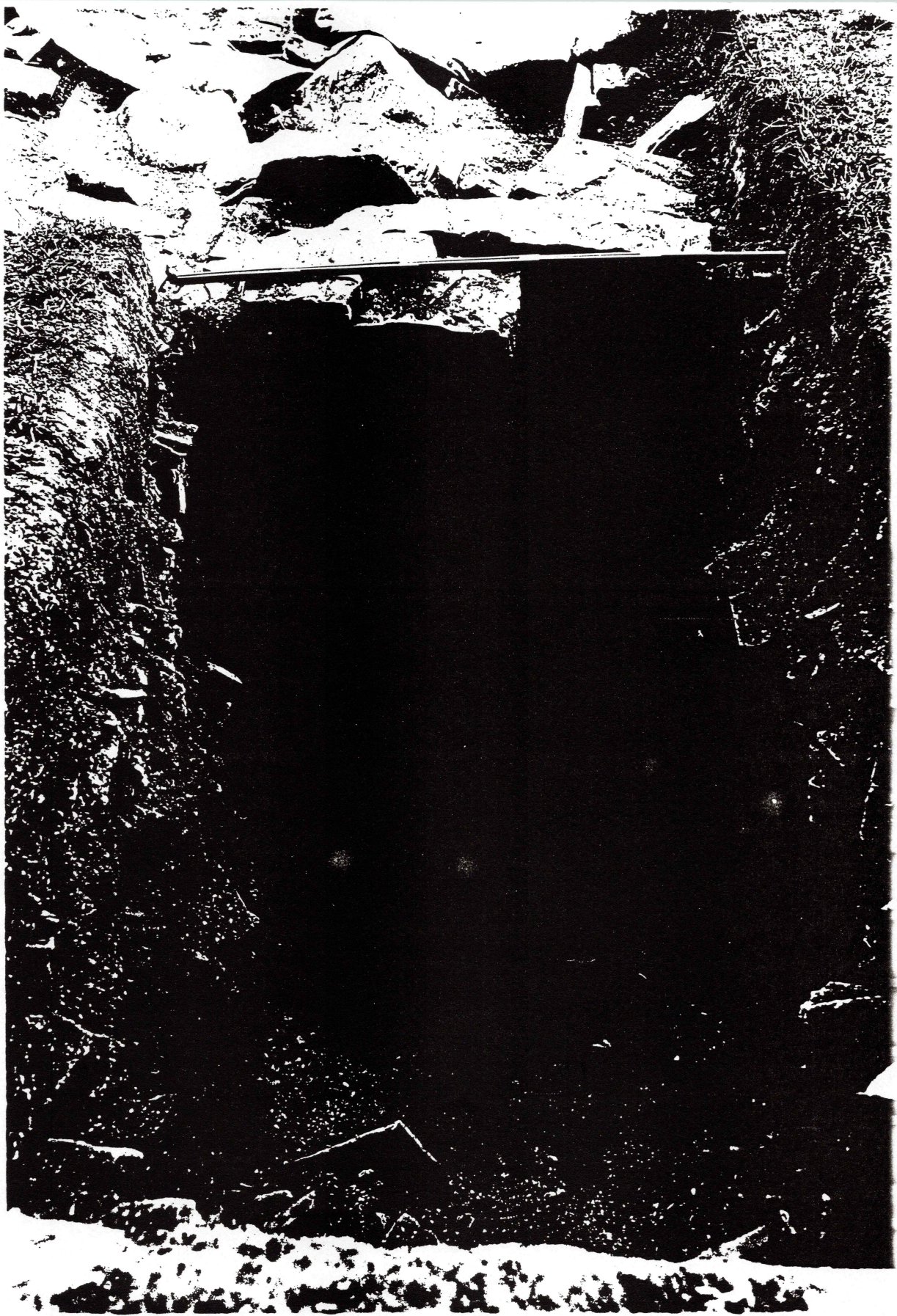
Storøya, Hole, Buskemud 1994
s/h film 1; 10
Felt N

Storøya, Hole, Buskemud 1994
s/h film 1; 14
Felt N

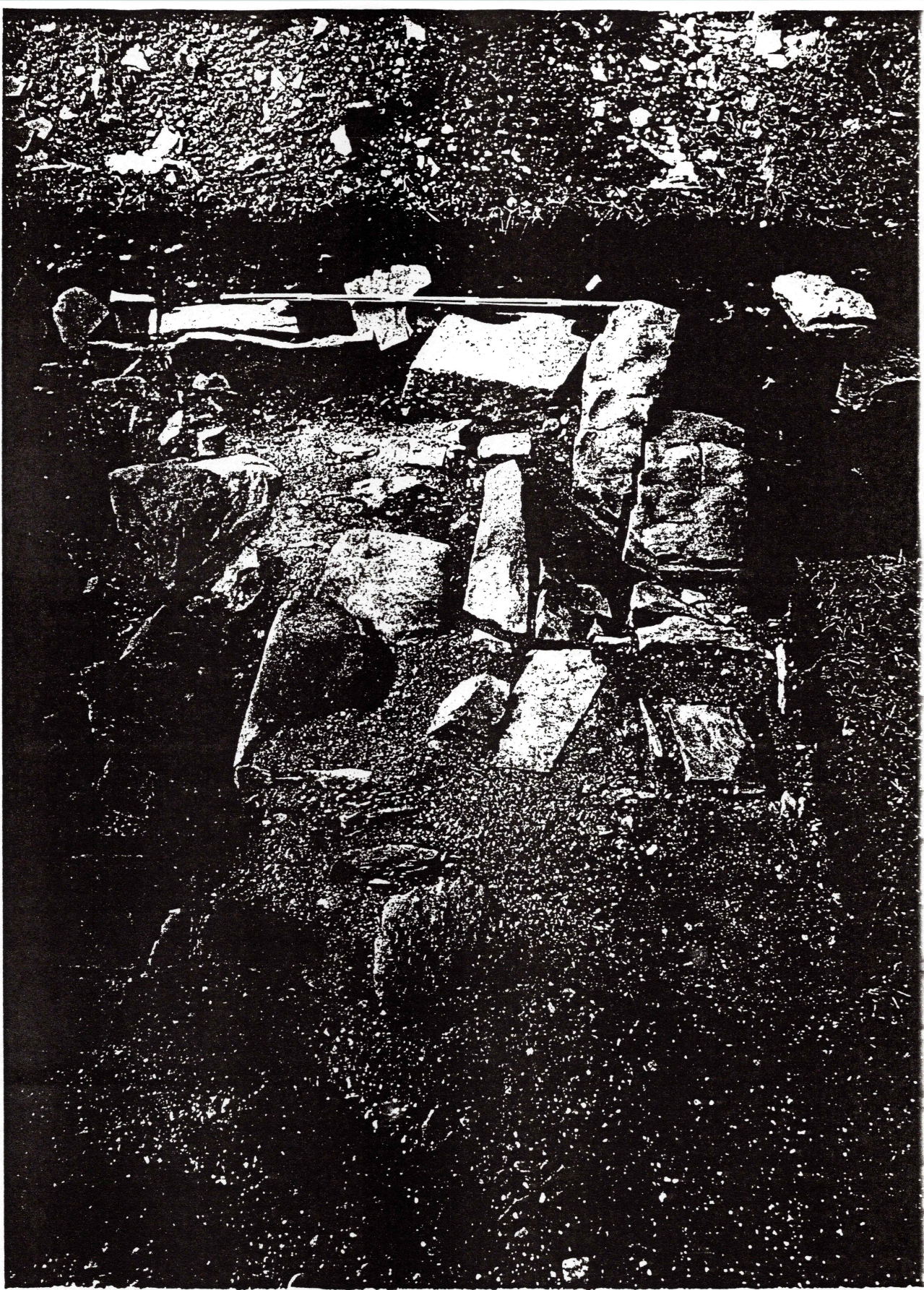
Storøya, Hole, Buskerud 1994
s/h film 3; le
Felt N

Storøya, Hole, Buskernud 1994
s/h film 2;5
Felt N

Storøya, Hole, Buskemud 1994
s/h film 2; 11
Felt N

Storøya, Hale, Buskerud 1994
s/h film 2j 6
Felt N

Storöya, Hole, Buskemud 1994
s/n film 2; 1
Felt N

Storaya, Hole, Buskenuid 1994
s/h film 2; 9
Felt 9

Storøya, Hale, Buskerud 1994
s/h film 2j13
Felt R - orientert fra nord

Storøya, Hale, Buskerud
S/n film 3; 1
Felt R - fundament R3 fra nord

Storøya, Hole, Buskerud 1994
5/11 film 3; 7
Felt S - set mot syd

Storøen, Hole, Buskerud 1994
s/h film 3:15
Felt S - oversikt fra nord

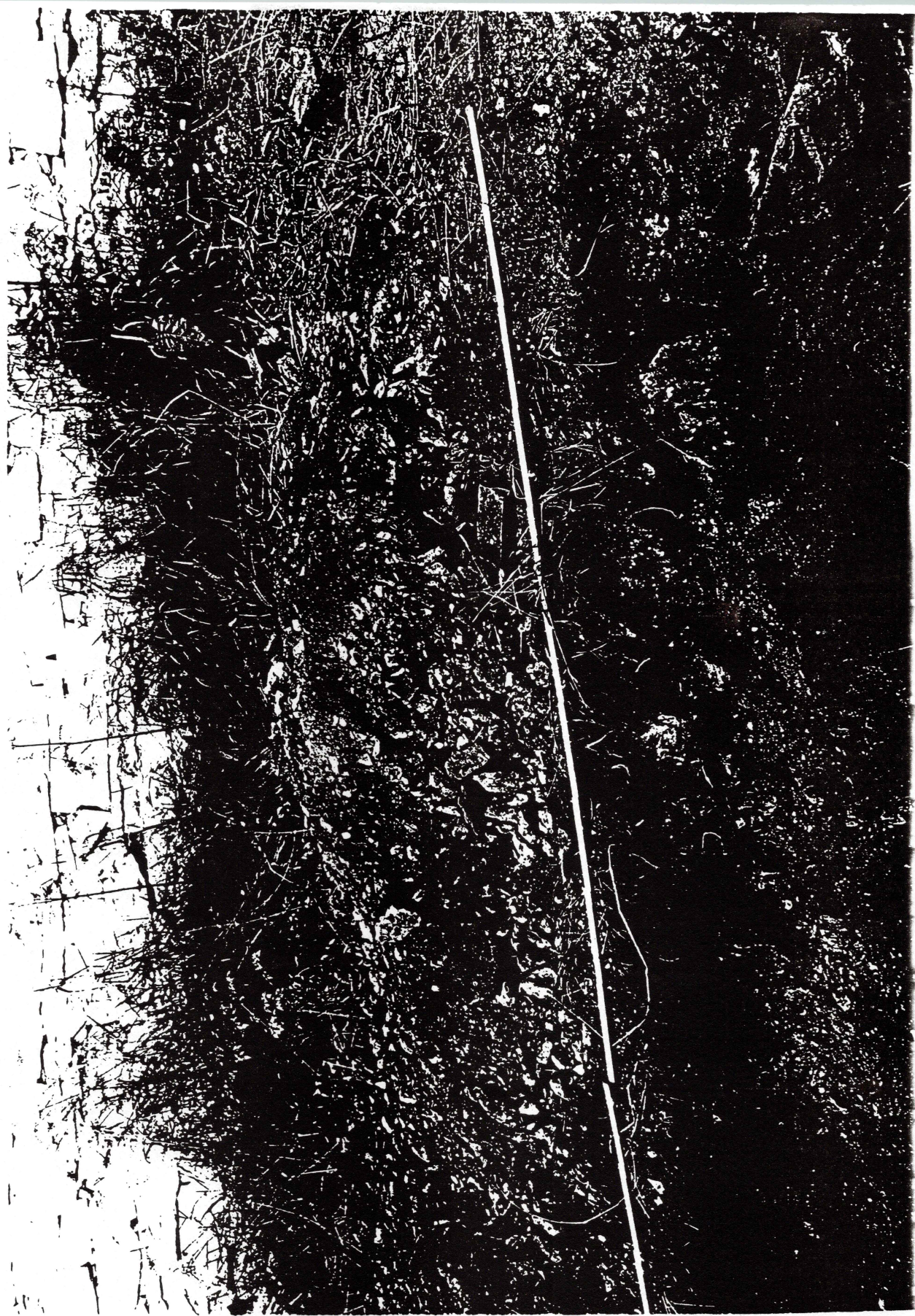
Storøya, Hale, Buskemund 1994
s/h film 4; 1
Felt S - anersikt fra syd

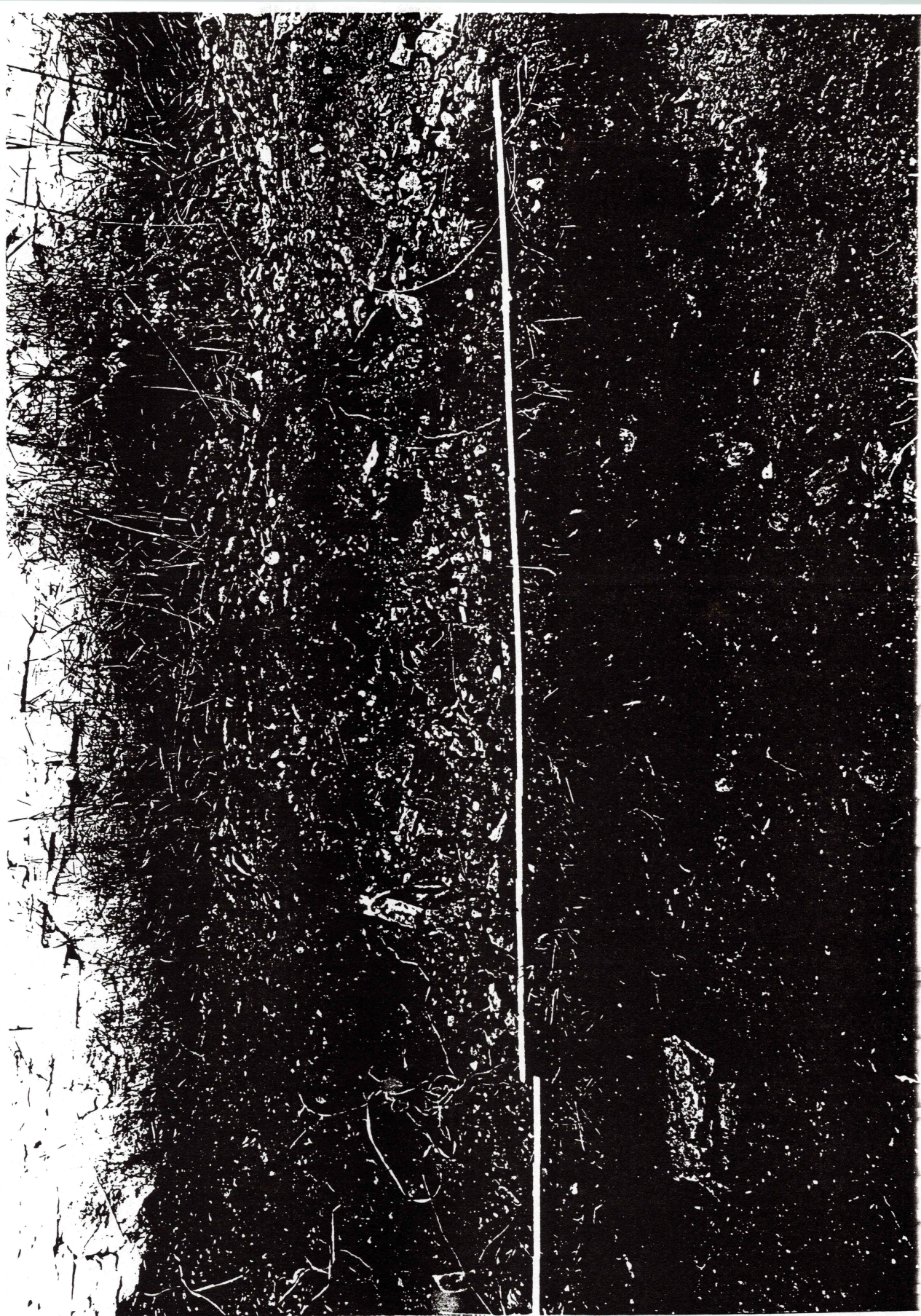
Storøya, Hole, Buskerud 1994
s/n film 3:11
Felt S - fundamentet i syd

Storöya, Hole, Buskerud 1994
sl/h film 4014
felt S - vestprofil nord

Storøya, Hole Buskenud 1994
s/h pilen 4:15
felt S - vestprofil midt.

Storøya, Hole, Buskerud 1994
slh filen 4; ~~16~~
felt S - vestprofil ~~midt~~ syd